

**Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Zuzany Václavové „Evropský parlament:
přímo volená instituce EU ve výuce vzdělávacího oboru výchova k občanství.“**
(České Budějovice: Jihočeská univerzita – Pedagogická fakulta, 2011)

Autor posudku: PhDr. Petr Just, Ph.D.

Pracoviště: Metropolitní univerzita Praha, Katedra politologie a humanitních věd

Obsah rigorózní práce lze kromě Úvodu a Závěru rozdělit do jakýchsi tří bloků. V prvním bloku (kapitoly I.-IV.) se autorka zabývá Evropským parlamentem jako takovým; druhý blok (kapitoly V.-VI.) je věnován pedagogickému rozměru tématu; třetí blok (kapitola VII.) pak představuje vlastní výzkum autorky a jeho vyhodnocení.

Vlastní zpracování prvního tématického bloku má – až na jednu výjimku – logickou strukturu. Autorka přistupuje k tématu chronologicky a od obecného ke konkrétnímu. Po exkurzu do historie Evropského parlamentu následuje výklad voleb a volebního systému a nakonec se autorka zabývá volbami do Evropského parlamentu v České republice. Tím jediným nelogickým vybočením je zařazení podkapitoly 4.5. (s. 96-101) do kapitoly o evropských volbách v České republice, ač výše uvedená podkapitola pojednává o funkcích a pravomocích Evropského parlamentu. Logičtěji by se toto téma hodilo jako podkapitola v rámci kapitoly první. Pojednání o Evropském parlamentu, jeho historii a volbách je vcelku komplexním a přehledným, byť pouze popisným textem. Vyskytují se v něm ovšem určité nepřesnosti.

Byl bych opatrný s tvrzením, že „jedním z prvních kroků, které vedly k vybudování současné Evropské unie, bylo založení Rady Evropy v roce 1949.“ (s. 16). Dále státy, které podepsaly Pařížskou smlouvu o založení Evropského sdružení uhlí a oceli bych neoznačil za přistupující, spíše za zakládající (s. 18). Nepřesný je i výraz „přímá volba kandidátů“ (s. 26), spíše by se hodila vazba „přímá volba (euro)poslanců“. Na summitech nejsou přítomny vlády členských států, ale „jen“ nejvyšší představitelé států a vlád (s. 27). Valéry Giscard d'Estaing nemohl být „dvacátým prezidentem V. republiky“ (s. 29, pozn. pod čarou č. 43), vzhledem k tomu, že V. republika se datuje až od roku 1958 a včetně současného prezidenta stálo v jejím čele šest osobností (sedm počítáme-li předsedu Senátu Alaina Pohera, který dle Ústavy vykonával dvakrát krátce funkci úřadujícího prezidenta). Na s. 41 neseďí autorce porovnání počtu mandátů CDU a CSU vs. SPD a FDP. Autorka píše, že „celkový počet křesel koalice SPD-FDP oproti CDU-CSU propadl o sedm mandátů.“ Toto by platilo, pokud by autorka psala pouze o SDP (35 mandátů), kde by opravdu v porovnání s CDU-CSU (42 mandátů) byl rozdíl sedm. Při

započtení mandátů pro FDP (4 mandáty), s čímž autorčin text počítá, činí rozdíl mezi těmito bloky pouze 3 mandáty.

Termínem „povinný volební systém“ (s. 52) mínila autorka patrně povinnou volební účast. Pro druhé přímé volby v roce 1984 autorka na některých místech používá zavádějící termín „druhé kolo voleb“ (s. 53), obdobně pro volby v roce 1989 používá termín „třetí kolo voleb“ (s. 61). Irsko není jediným státem, který využívá metodu jednoho přenosného hlasu pro volby poslanců Evropského parlamentu (s. 58). Druhým takovým státem je Malta. V prvním přímých volbách v roce 1979 nemohla volební účast „vzrůst na 61,99 %“, jak píše autorka na s. 60, protože nebylo oproti čemu tento údajný růst srovnávat. Autorkou opomenutý rozdíl mezi českým sněmovním a evropským volebním systémem spočívá i ve volební klauzuli pro koalice stran. Zatímco ve sněmovních volbách se procentuální hranice pro koalice navyšuje (5 % - 10 % - 15 % - 20 %), u voleb evropských platí 5 % pro všechny kandidující subjekty, ať už kandiduje jedna strana nebo koalice stran. Rovněž v roce 2009 došlo ke snížení počtu mandátů přidělených České republice z 24 na 22 (později na s. 140 to autorka již uvádí správně v aktuální podobě).

„Bohumínskou dohodou“ (s. 73) má autorka na mysli patrně tzv. bohumínské usnesení ze sjezdu ČSSD z roku 1995. Topolánkovo křestní jméno je skutečně Mirek, nikoli Miroslav (s. 77-78); později (na s. 109) už autorka přisuzuje Topolánkovi správné jméno. Svě kandidáty do Evropského parlamentu vybíraly před vstupem do EU všechny strany, nejen ČSSD (s. 79). Kandidátní listiny se totiž musí předložit 66 dní před volbami, což bylo v případě roku 2004 dne 6. dubna. Vzhledem k roli, kterou ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2004 sehrály mimoparlamentní subjekty SNK-ED či Nezávislí, bych považoval za vhodné seznámit čtenáře i s tím, jaké volební programy tyto subjekty nabízely (kromě toho, že autorka opomíjí i KDU-ČSL). Autorka se podrobněji zabývá jen programy stran ODS, ČSSD a KSČM. Na s. 81 používá autorka termín „Unie svobody liberálních demokratů“. Autorka zde smíchala dva termíny: Unie svobody a Unie liberálních demokratů. Unie svobody byla společně se třemi dalšími stranami (ODA, CZ, LIRA) součástí volební aliance s názvem Unie liberálních demokratů. Chybně je pak na s. 87 konstatováno, že „volby do Evropského parlamentu proběhly v prvním týdnu měsíce června s tím, že navázaly na předčasné národní volby do Poslanecké sněmovny.“ Nejenom, že autorka prohodila chronologii obou událostí (volby do EP byly dříve než volby do PS, takže návaznost je obrácená), zároveň ale opomíjí, že předčasné volby byly zrušeny a nakonec se do Poslanecké sněmovny volilo až v řádném termínu na jaře 2010.

Některé teze či věty jsou pro mě nepříliš srozumitelné. Nerozumím například tvrzení, že „muselo dojít k vypuknutí druhé světové války, aby si Evropané uvědomili nezbytnost

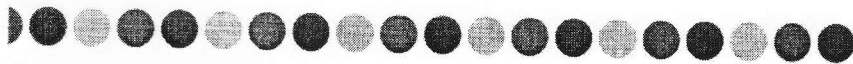
jednoty tohoto rozlehlého území“ (s. 16). Nesrozumitelná je i věta „Mezi jeho další kompetence patřilo například jednoroční schvalování a projednávání souhrnné zprávy od Vysokého úřadu, rozpočtu ESUO, které se podle kontraktu konaly vždy druhé úterý v květnu daného roku.“ (s. 18-19). Nerozumím rovněž vazbě mezi důvěrou slovenské veřejnosti v Evropský parlament a národní instituce tak, jak je prezentuje autorka na s. 63. Pojednání o pádu vlády v České republice na s. 85 vyvolává dojem, že vyslovení nedůvěry mělo nějakou souvislost s celosvětovou ekonomickou krizí.

Autorka se pokouší text čas od času obohacovat i cizími slovy a výrazy, ale občas to budí dojem, jako by tyto výrazy byly do textu zařazeny tak trochu „násilně“ či „uměle“. Mám tím na mysli případy, kdy se – alespoň to tak cítím – daný výraz do věty příliš nehodí. Jako příklad takového použití mohu uvést třeba větu „Agitovat měli (J. Zahradil a H. Fajmon) na zemědělském učilišti v Čáslavi, kam podle jejich explikace přijeli pouze informovat studenty o Evropské unii.“ (s. 78) nebo „Propad mezi občanskými demokraty a komunisty, kteří za nimi následovali, dosahoval diference 9,78 %.“ (s. 82). Toto jsou jen dva příklady za všechny. Slovo kompatibilita ve větě „Smlouva se týkala zejména kompatibilitý národního a Evropského parlamentu.“ (s. 30) by se mělo patrně spíše vztahovat k otázce poslaneckého mandátu, nikoli parlamentu jako takového.

Autorka by měla sjednotit to, zda bude ženská příjmení cizích političek přechylovat či nikoli. Bez ohledu na to, jaký má autorka či oponent názor na přechylování, by měla být v celém textu používána pouze jedna forma. Narážím zde na to, že autorka píše o francouzské političce jako o Simoně Veil (např. s. 38, 47 či 48) a zároveň i jako o Simoně Veilové (např. s. 39 či 48); v textu dále píše např. o Louise Weiss (s. 47) či na straně druhé o Margaret Thatcherové (s. 39). Jednotně by autorka měla psát i jiné opakující se termíny (např. „Unie“ vs. „unie“ na s. 65).

K podrobnějšímu hodnocení pedagogické části práce (od s. 102 dále) se necítím zcela odborně kompetentní, obecně však po prostudování mohu konstatovat, že autorčino pojetí je komplexní, srozumitelné, má logickou strukturu a jasnou myšlenku, kterou autorka sleduje. Zde už na rozdíl od té předchozí části není text jen pouhou deskripcí, ale autorka dodává práci i přidanou hodnotu svým dotazníkem.

Text rigorózní práce se opírá o dostatečné množství relevantní literatury a dalších zdrojů. Na tyto zdroje je řádně odkazováno a autorka dodržuje základní náležitosti citací. Rovněž tabulky a grafy jsou řádně označeny zdrojem. I v ostatních aspektech formální stránky práce nevykazuje text žádné závažné nedostatky. Gramatických chyb je v textu naprosté minimum.

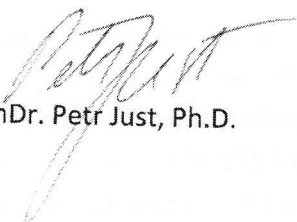

I přes výše uvedené výhrady, které se týkají zejména částí I.-IV., lze konstatovat, že autorka naplnila cíl své práce. Proto **doporučuji práci k obhajobě** a v závislosti na průběhu obhajoby pak navrhuji hodnotit práci stupněm **velmi dobře**.

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

- 1.) Jak by autorka pojala ve výkladu pro 2. stupeň základní školy problematiku „euroskepticismu“ či činnosti uskupení typu „Suverenita – Blok Jany Bobošíkové“ nebo „Strany svobodných občanů“?
- 2.) Kontroverzním tématem bývají návštěvy politiků ve školách, jak ostatně autorka v jedné části uvádí v souvislosti s kampaní před evropskými volbami v roce 2004 (s. 78). Jak se k autorka osobně staví k návštěvám europoslanců (či kandidátů na europoslance) ve výuce?
- 3.) Na několika místech v textu (např. s. 26 či 60) používáte termín „evropský lid“. Mohla byste tuto entitu definovat? Existuje fakticky něco jako evropský lid?
- 4.) Z výsledku dotazníkového šetření autorky mimo jiné vyplynulo, že $\frac{3}{4}$ pedagogů – respondentů nevyužívá při přípravě na výuku o Evropské unii cizojazyčné zdroje (s. 155). Proč tomu tak je? Je to jen slabou jazykovou znalostí pedagogů a nebo je to logický dopad skutečnosti, že všechny úřední jazyky členských zemí si jsou v Evropské unii rovny a tudíž zdrojů v českém jazyce je dostatek a není třeba nahrazovat chybějící české zdroje zdroji cizojazyčnými?

V Praze dne 11. září 2011

PhDr. Petr Just, Ph.D.